

INFORMATIEMEMO RAAD

Kenmerk:

2024-063967

Datum b&w-vergadering:

10 december 2024

Onderwerp:

Evaluatie eenmalige energietoeslag 2023 en amendement Energietoeslag Verruimen

Kennis nemen van:

De resultaten van de eenmalige energietoeslag 2023 en de uitvoering van het amendement Energietoeslag Verruimen

Status advies:

openbaar

Argument: n.v.t.

Portefeuillehouder:

Wethouder Rik van den Dam

Betrokkenen bij voorstel extern:

n.v.t.

Betrokkenen bij voorstel intern:

TF, financieel adviseur

TSOS, applicatiebeheerder

Bijlagen:

- 1. 2024-063967 Informatiememo Raad energietoeslag 2022, energietoeslag 2023 en amendement
- 2. 2024-063967 Amendement GL, GBO D66, PvdA , CDA Energietoeslag Verruimen
- 3. 2024-063 Collegevoorstel Beleidsregels eenmalige energietoeslag 2023

Inleiding

Net als in 2022 is er in 2023 (met uitloop naar 2024) een eenmalige energietoeslag verstrekt aan huishoudens met een laag inkomen. De eenmalige energietoeslag 2023 is bedoeld om deze huishoudens te helpen met de hoge energiekosten. Eerder hebben wij u geïnformeerd over de resultaten van de eenmalige energietoeslag 2022 en de stand van zaken van het amendement Energietoeslag Verruimen (kenmerk: 2023-016382, zie ook bijlagen 1 en 2). Ook bent u via een TIC geïnformeerd over het nieuwe beleid voor de eenmalige energietoeslag 2023, de uitvoering van dit beleid en hoe wij invulling geven aan uw amendement Energietoeslag Verruimen (kenmerk: 2023-053625, zie ook bijlage 3).

Met deze informatiememo informeren wij u over de resultaten van de eenmalige energietoeslag 2023 en uitvoering van uw amendement Energietoeslag Verruimen, waarmee de inkomensgrens van de eenmalige energietoeslag 2023 is verruimd van 120% van het wettelijk sociaal minimum naar 130%. Ook informeren wij u in deze raadsinformatiememo over de financiële consequenties.

Samenvatting

Terugblik

In 2022 hebben huishoudens met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum € 1.300 aan eenmalige energietoeslag 2022 ontvangen. Huishoudens konden deze toeslag tot en met 31 december 2022 aanvragen. De verwachting was toen dat gemeenten begin 2023 snel konden starten met een nieuwe ronde energietoeslag: de eenmalige energietoeslag 2023. Dit bleek niet zo te zijn. In november 2022 heeft uw raad het amendement Energietoeslag Verruimen¹ (hierna: amendement) aangenomen. Hierdoor werd de inkomensgrens voor de eenmalige energietoeslag 2023 verhoogd van 120% naar 130% van het wettelijk sociaal minimum.

Gemeenten konden uiteindelijk pas later in 2023 starten met het verstrekken van de eenmalige energietoeslag 2023. We moesten hiervoor wachten op de wijziging van de Participatiewet (wetsvoorstel Energietoeslag 2023). Hierdoor kregen gemeenten de bevoegdheid om via de categoriale bijzondere bijstand de eenmalige energietoeslag 2023 te verstrekken. Dit betekende ook dat we pas later in 2023 konden starten met de uitvoering van het amendement. De inwerkingtreding van deze wet was in oktober 2023.

Om de eerste helft van 2023 te overbruggen kregen gemeenten de mogelijkheid van het Rijk om een deel van het budget van de eenmalige energietoeslag 2023 naar voren te halen om het bedrag van de eenmalige energietoeslag 2022 op te hogen met € 500 naar € 1.800. De eenmalige energietoeslag 2023 werd dan met € 500 verlaagd, waardoor de eenmalige energietoeslag 2023 € 800 werd. Wij hebben van deze mogelijkheid gebruikgemaakt om zo huishoudens te ondersteunen die op dat moment nog steeds te maken hadden met de gevolgen van de gestegen energieprijzen en de hoge inflatie.

In december 2023 zijn we gestart met het verstrekken van de eenmalige energietoeslag 2023 aan huishoudens met een inkomen tot 130% van het wettelijk sociaal minimum. Aanvragen van de energietoeslag was mogelijk tot en met 30 juni 2024. Om uitvoering te kunnen geven aan het amendement konden huishoudens die niet eerder de eenmalige energietoeslag 2022 van € 1.800 hadden ontvangen € 1.300 eenmalige energietoeslag 2023 ontvangen. Voor huishoudens die wel eerder € 1.800 hadden ontvangen was de eenmalige energietoeslag 2023 € 800.

¹ Amendement 22-11-08.06 A3 Amendement GL, GBO D66, PvdA, CDA Energietoeslag Verruimen

Aantal verstrekte toeslagen en bereik eenmalige energietoeslag 2023

Volgens cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) telt de gemeente Overbetuwe ongeveer 2.000 huishoudens met een inkomen tot 130% van het wettelijk sociaal minimum.² We weten dat de eenmalige energietoeslag 2023 aan 1.622 huishoudens is verstrekt:

- Groep tot 120% wettelijk sociaal minimum:
 - 1.298 huishoudens die € 800 aan eenmalige energietoeslag 2023 hebben ontvangen; en
 - 256 huishoudens die € 1.300 aan eenmalige energietoeslag 2023 hebben ontvangen.
- Groep 120-130% wettelijk sociaal minimum: 68 huishoudens die € 1.300 aan eenmalige energietoeslag 2023 hebben ontvangen.

Daarmee kunnen we vaststellen dat het bereik van de regeling ongeveer 81% is geweest.

Lager bereik regeling 2023 ten opzichte van regeling in 2022

Het bereik van de eenmalige energietoeslag 2023 als regeling (namelijk 81%) is lager dan het bereik van de eenmalige energietoeslag 2022 als regeling (namelijk 96%). Ook ten opzichte van het landelijk gemiddeld (86%) is het bereik van de regeling in Overbetuwe iets lager, waarbij moet worden opgemerkt dat een groot deel van gemeenten aangeeft een lager bereik te hebben dan bij de regeling uit 2022. We zien dat, ondanks onze inspanningen om de regeling breed bekend te maken bij de doelgroep – onder andere via onze maatschappelijke partners, de huisartsen, sociale media en huis-aan-huisbladen – dit slechts beperkt is gelukt. Wij zien meerdere oorzaken voor het lagere bereik.

Als eerste zijn de energieprijzen in de loop van 2023 en zeker in 2024 gedaald. Daardoor hebben huishoudens waarschijnlijk minder urgentie gevoeld om de eenmalige energietoeslag 2023 aan te vragen. Bij de eenmalige energietoeslag 2022 was deze urgentie er juist wel, omdat de energieprijzen als gevolg van de oorlog in Oekraïne fors waren gestegen. Ook heeft het Rijk in 2022, 2023 en 2024 verschillende maatregelen getroffen om de koopkracht te verbeteren, zoals een verhoging van verschillende toeslagen, een verlaging van de accijnzen op onder andere benzine en diesel en een verhoging van het minimumloon. Deze factoren, in combinatie met de hoge lonen, hebben mogelijk eraan bijgedragen dat minder huishoudens de eenmalige energietoeslag 2023 hebben aangevraagd.

Ten tweede is het ons niet goed genoeg gelukt om de groep met een inkomen tussen 120-130% van het wettelijk sociaal minimum te bereiken wanneer we dit afzetten tegen de groep met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum. Volgens cijfers van het CBS zijn er ongeveer 1.600 huishoudens met een inkomen tot 120% en 400 huishoudens met een inkomen 120-130% van het wettelijk sociaal minimum. Van de eerste groep hebben wij er 1.554 weten te bereiken; een bereik van 97,1%. Van de tweede groep hebben wij er slechts 68 weten te bereiken; een bereik van 17%. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat wij deze doelgroep minder goed in beeld hebben. De meeste miniregelingen kennen een inkomensgrens tot 120% van het wettelijk sociaal minimum, waardoor deze groep grotendeels bij ons bekend is. Dit geldt niet voor de groep met een inkomen boven de 120%.

Als laatste is de communicatie vanuit het Rijk over de eenmalige energietoeslag 2023 mogelijk verwarrend geweest. Gemeenten konden pas laat in 2023 starten met het uitkeren van de toeslag, met een looptijd tot ver in 2024. De kans is aanwezig dat daardoor huishoudens hebben gedacht

² Bron: CBS StatLine, [Laag en langdurig laag inkomen; huishoudenskenmerken, regio \(indeling 2023\)](#)

niet meer in aanmerking te komen voor de toeslag, omdat het bedoeld was voor 2023 en niet 2024.

Financiële consequenties

De uitvoering van eenmalige energietoeslag 2023 is gefinancierd uit middelen ontvangen van het Rijk en middelen uit de algemene reserve die uw raad beschikbaar heeft gesteld bij de behandeling van de programmabegroting 2023 op 8 november 2022.

1. Middelen van het Rijk.

Het Rijk heeft middelen aan gemeenten uitgekeerd om de 'eenmalige energietoeslag lage inkomens 2022' uit te keren. De energietoeslag voor 2022 was € 1.300 voor huishoudens met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum.

Ook voor 2023 heeft het Rijk middelen beschikbaar gesteld in het kader van de 'eenmalige energietoeslag lage inkomens 2023' van € 1.300 per huishouden. Om de eerste helft van 2023 te overbruggen hadden gemeenten de mogelijkheid de eenmalige energietoeslag van 2022 te verhogen met een bedrag van € 500. Dit bedrag werd dan in mindering gebracht op het bedrag dat huishoudens aan eenmalige energietoeslag 2023 zouden ontvangen, waardoor de eenmalige energietoeslag 2023 dan € 800 werd. Onze gemeente heeft hier gebruik van gemaakt en 1.590 huishoudens de toeslag van € 500 ambtshalve verstrekt, voor een totaalbedrag van € 794.800. Aan 1.298 huishoudens die onder de regeling van 2023 recht hadden op de eenmalige energietoeslag is de aanvulling van € 800 uitgekeerd. Daarnaast hebben 256 huishoudens de eenmalige energietoeslag 2023 van € 1.300 ontvangen. Dit betreft huishoudens tot 120% van het wettelijk sociaal minimum die nog niet eerder de energietoeslag hebben ontvangen.

Voor de regeling 'eenmalige energietoeslag lage inkomens 2023' is de financiële vertaling als volgt:

Rijksbijdrage					€ -1.661.124
	bedrag	aantal		totaal	
Aanvulling	€ 800	1.298	€	1.038.400	
Energietoeslag 2023	€ 1.300	256	€	332.800	
Uitgekeerd aan toeslagen		1.554			€ 1.371.200
Uitvoeringskosten					€ 60.630
Voordelig saldo					€ -229.294

In boekjaar 2024 verwachten we een voordeel op de energietoeslag 2023 van afgerond € 230.000. In de tweede bestuursrapportage 2024 is € 210.000 voordeel opgenomen. De eenmalige energietoeslag 2023 kon verstrekt worden tot en met 31 augustus 2024. In de jaarrekening 2024 zal het restant voordeel verwerkt worden.

De financiering via het gemeentefonds betekent dat de gemeentes geen financiële verantwoording aan het Rijk hoeven af te leggen.

2. Middelen uit de Algemene reserve.

De gemeenteraad heeft tijdens de behandeling van de programmabegroting 2023 op 8 november 2022, € 750.000 beschikbaar gesteld voor het verruimen van de inkomensnorm naar 130% voor de eenmalige energietoeslag 2023.

Aan de groep met een inkomen tussen de 120% en 130% van het wettelijk sociaal minimum zijn 68 toeslagen van € 1.300 uitgekeerd.

Raadsbesluit ophoging 120% - 130%		€	-750.000
	bedrag	aantal	
Toeslagen	€ 1.300	68	€ 88.400
Uitvoeringskosten			€ 7.639
Onttrekking uit Algemene Reserve			€ 96.039
Saldo groep 120-130%		€	-653.961

Uit de Algemene reserve wordt een bedrag van € 96.039 onttrokken om de kosten te dekken.

Communicatie

Er is geen verdere communicatie nodig naar aanleiding van deze raadsinformatiememo.

Behandelend adviseur voor technische vragen Jord Knuiman, tel.: 06-58081682, e-mail: j.knuiman@overbetuwe.nl

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,
de gemeentesecretaris de burgemeester,

D.C. van Eeten

R.P. Hoytink-Roubos